

به مناسبت

بزرگداشت از صدمین سالگرد زنده یاد برات علی تاج

تتبع و نگارش رزاق پیکار،

تاریخ معاصر افغانستان، شاهد مبارزه انسان‌هایست، که در راه کسب آزادی‌های انسانی، پاگیری دموکراسی و زدودن ستم‌های گونه‌گون اجتماعی، بیباکانه و سرافرازانه رزمیده‌اند و صفحه‌های تاریخ را با افکار روشن خود زرین ساخته و خاطره‌های جاودان را برای نسل‌های آینده به جا مانده‌اند.

یکی از صفحه‌های ماندگار تاریخ، حافظه نسل‌هایست، که جدا از تأثیر و خواست غیردموکراتیک رژیم‌های ستمشاهی حاکم در سرزمین ما، خاطره‌ها و نمونه‌های بارز اندیشه و عمل این رادمردان را جهت ادامه مبارزه و انتقال گنجینه‌ها و فرهنگ تسلیم‌ناپذیری در برابر نابرابری‌های اجتماعی، زنده نگهداشته و آن را به مثابه مشعل تابناک و امانتی فرا راه آینده‌گان و مبارزان راه رهایی بشر از مظالم دامنه‌دار، تا امروز انتقال داده‌اند؛ چنانکه مرز جغرافیایی و دوری از زادگاه نیز نتوانسته عامل بازدارنده امروزیان متعهد برای ادامه رزم در راه دموکراسی، آزادی و رفع ستم‌ها بر انسانها به شمار آید.

همه آگاهان سیاسی و ترقیخواهان سرزمین ما میدانند، که در نتیجه توطیه ارتجاع در برابر حاکمیت پادشاه آزادیخواه امان‌الله و سقوط رژیم آن، دامنه مبارزه آزادیخواهانه خلق‌های افغانستان، تحت رهبری ترقیخواهان روشنفکر و بقایای مشروطیت دوم و مبارزان آن دوران، فروکش نموده و با بیرحمی سرکوب گردیدند.

باید اظهار کرد، که به قول شادروان میرغلام محمد غبار در کتاب افغانستان در مسیر تاریخ، جلد دوم، ص. ۲۳۷، «پس از استقرار سلطنت نادرشاه در افغانستان مبارزات سیاسی ضدستم و ارتجاع در برابر این رژیم فیودالی مطلقه آغاز یافت.»

در همان دوران بود، که با آمدن تغییرهای گونه‌گون اجتماعی-اقتصادی و سیاسی در عرصه جهانی و تأثیرگذاری آن بر اوضاع منطقه و افغانستان، در ضمن گسترش دامنه‌های پیکار دادخواهانه و ضد استبدادی و روزافزونی نارضایتی‌های مردم زحمتکش ما از رژیم ستمشاهی وقت، حکومت ستمگر مطلقه محمدهاشم خان صدراعظم سقوط میکند و جایش را مستبد دیگر شاه محمود خان، کاکای محمدظاهرشاه میگیرد و به گرسی صدراعظمی میرسد.

قدرتمندان آن زمان، با وجود آن که با احتیاط فراوان گوشه‌هایی از دموکراسی را به آزمایش می‌گرفتند، اما، فرزندان مبارز و ترقیخواهان و آزادی‌دوستان کشور با ایجاد احزاب و سازمانهای شان در راه‌پاگیری دموکراسی، به مبارزه پارلمانی و نشر جراید می‌پرداختند، که نمونه‌های مشهود آن را میتوان در دوره هفتم انتخاباتی شورای ملی سراغ کرد.

حزب وطن و ارگان نشراتی آن "وطن" تحت رهبری میرغلام محمد غبار و حزب خلق با ارگان نشراتی "ندای خلق" به رهبری شادروان دکتور عبدالرحمن محمودی نمونه‌های بارز تشکّل آگاهانه استبدادستیزان و مدافعان منافع زحمتکشان افغانستان به حساب می‌آیند.

با اتکا بر یادداشتهای میرغلام محمد غبار در اثر افغانستان در مسیر تاریخ، جلد دوم ص. ۲۴۴، حزب وطن در ۱۶ جدی سال ۱۳۲۹ خ. مطابق به ۱۹۵۰ م. در شهر کابل در حالی تشکیل شد، که قانون احزاب وجود نداشت و مؤسسان آن، میرغلام محمد غبار، سرورخان جویا، میرمحمدصدیق خان فرهنگ، فتح محمدخان میرزاد، نورالحق خان هیرمند، برات علی خان تاج و عبدالحی خان عزیز بودند.

مؤسسان حزب وطن، از جمله شادروان برات علی تاج، به مثابه یکی از دانشمندان عرصه حقوق، سیاست و اقتصاد در اصول مرامی حزب وطن، احکام دموکراتیک زیر را به تصویب رسانیده بودند:

- ۱- حفظ تمامیت خاک و استقلال افغانستان؛
- ۲- تعمیم اصول دموکراسی در کلیه شئون اجتماعی مملکت؛
- ۳- تقویه وحدت ملی در افغانستان؛
- ۴- صرف مساعی در ترقی معارف عمومی، حفظ الصحه عمومی و اقتصاد عمومی افغانستان؛
- ۵- تأمین عدالت اجتماعی و وقایه حقوق و منافع عامه؛
- ۶- رفع مفاسد اجتماعی؛
- ۷- احترام و پابندی به صلح و سلم عمومی جهان.

با توجه به احکام بالا، میتوان دریافت، که مبارزان نستوه آن زمان، با استفاده از کمترین امکان در راه تأمین برابریهای اجتماعی رزمیده و کوشیده‌اند، تا دریچه‌یی را به سوی فرداهای روشن برای نسلهای آتیه بگشایند.

زنده یاد برات علی تاج، در شمارِ رزمنده گانِ بهنامِ جنبشِ ضدِاستبدادی، دورانِ تحصیلِ ابتداییه و متوسطه را با شکیبایی سپری کرده، برای کسب مدارج عالی تحصیل در سال ۱۳۰۷خ. عازم کشور ترکیه شده و دیپلومش را در رشته حقوق و علوم سیاسی، به حیث یکی از شایسته ترین شاگردان این رشته دفاع نموده و با بازگشتش به کشور در خدمتِ انسانهای رنجدیده دیارش قرار گرفت. او مصدر خدمتهای ماندگار در عرصه روشنگری و به ویژه در رشته حقوق و انتقال نورمها و ارزشهای دموکراسی برای نسل جوان و بالنده آن دوران گردیده است.

اما با دریغ و درد، که ارتجاع قرون وسطایی و تسلطِ ضوابط و روابطِ استبدادی، به حیثِ عاملانِ عقب نگه داشتن توده های ملیونی، هم از مردمی شدن و سهمگیری فعالِ توده ها در مبارزه آزادیخواهانه شان در صفوف جنبش ضدِاستبدادی جلوگیری نموده اند و هم به مثابه عاملِ بازدارنده رشد و پاگیری جنبش دموکراتیک و ترقیخواه سرزمین ما، بهترین فرزندان این جنبش، از جمله، شادروان برات علی تاج را بیشتر از یک دهه در بندِ زندان قرار داده، عُمرِ استبداد را برای دهه های بیشتر طولانی ساخته اند.

زنده یاد برات علی تاج، در اواخرِ حکومت محمد داؤد از زندان آزاد گردید، ولی پس از مدتی در جریان سفرش به سوی مناطق مرکزی افغانستان، درگذشت.

بدین وسیله، خاطره تابناکِ مبارزه شادروان برات علی تاج و هزاران مبارزِ راهِ رهایی بشر از انواع مظالم اجتماعی را گرامی داشته، بر ادامه راهِ پُرافتخار این رادمرد تاریخ تأکید مینمایم.

www.ayenda.org